

Hệ Thống Giao Dịch Tín Chỉ Carbon Tự Nguyên (VCU)

Tín chỉ carbon tự nguyện đang trở thành công cụ quan trọng trong nỗ lực toàn cầu nhằm giảm thiểu biến đổi khí hậu. Hệ thống giao dịch này tạo cơ hội cho các tổ chức, doanh nghiệp và cá nhân đóng góp vào mục tiêu phát triển bền vững thông qua việc mua bán các đơn vị giảm phát thải được chứng nhận.

Bài thuyết trình này sẽ giới thiệu chi tiết về khái niệm, quy trình chứng nhận, hệ thống giao dịch và các phương thức thanh toán liên quan đến tín chỉ carbon tự nguyện (VCU), cung cấp thông tin toàn diện cho các bên quan tâm đến lĩnh vực này.

By The.Le

June.2025

Khái Niệm Tín Chỉ Carbon Tự Nguyên

Định Nghĩa

Mỗi tín chỉ carbon tự nguyện (VCU) tương đương với 1 tấn CO₂e được giảm phát thải hoặc loại bỏ khỏi khí quyển, được chứng nhận bởi các tiêu chuẩn quốc tế như Verra VCS, Gold Standard.

Tính Độc Lập

Không phụ thuộc vào hạn ngạch pháp lý quốc gia như trong hệ thống ETS, các VCU có thể giao dịch tự do giữa các tổ chức, cá nhân có nhu cầu bù trừ phát thải.

Mục Đích Sử Dụng

VCU được sử dụng để đạt mục tiêu Net Zero, chứng minh cam kết ESG (Môi trường - Xã hội - Quản trị) và CSR (Trách nhiệm xã hội doanh nghiệp) của các tổ chức, doanh nghiệp.

Tín chỉ carbon tự nguyện tạo cơ chế linh hoạt cho các đơn vị phát thải thực hiện trách nhiệm môi trường mà không bị giới hạn bởi quy định pháp lý, đồng thời khuyến khích đầu tư vào các dự án giảm phát thải.

Quy Trình Chứng Nhận Và Phát Hành VCU

Quy trình này đảm bảo tính minh bạch và đáng tin cậy của tín chỉ carbon, tạo nền tảng vững chắc cho các giao dịch trên thị trường tự nguyện.

Hệ Thống Giao Dịch VCU

Giao Dịch Song Phương (Off-Market)

Thực hiện thông qua đàm phán trực tiếp và hợp đồng mua bán tín chỉ (ERPA) giữa bên bán và bên mua.

Hình thức này cho phép các bên tự thỏa thuận về giá cả, số lượng và điều kiện giao dịch linh hoạt theo nhu cầu cụ thể.

Giao Dịch Qua Sàn (On-Market)

Thực hiện thông qua các sàn giao dịch quốc tế như CBL/Xpansiv (Mỹ), AirCarbon (Singapore) hoặc sàn trong nước đang được xây dựng theo QĐ 232/QĐ-TTg.

Hình thức này cung cấp tính thanh khoản cao hơn và cơ chế định giá minh bạch, nhưng có thể chịu thêm các phí giao dịch.

Cả hai hình thức giao dịch đều đòi hỏi các bên tham gia phải có tài khoản trên Verra Registry hoặc hệ thống tương tự để đảm bảo việc chuyển nhượng tín chỉ được ghi nhận và minh bạch, tránh tình trạng giao dịch trùng lặp.

Các Bước Giao Dịch VCU

Ký Hợp Đồng Mua Bán (ERPA)

Hai bên thỏa thuận và ký kết hợp đồng chuyển nhượng tín chỉ carbon, xác định rõ số lượng, giá cả, phương thức thanh toán và thời gian giao dịch.

Quy trình này đảm bảo tính minh bạch và an toàn cho cả hai bên trong giao dịch, giúp xây dựng niềm tin và thúc đẩy sự phát triển của thị trường tín chỉ carbon tự nguyện.

Chuyển Nhượng VCU

Bên bán yêu cầu chuyển tín chỉ từ tài khoản của mình sang tài khoản Verra của bên mua thông qua hệ thống Verra Registry.

Xác Nhận Trạng Thái

Người mua xác nhận việc nhận tín chỉ và quyết định retirement (hủy bỏ để bù trừ phát thải) hoặc forward delivery (giữ để giao dịch tiếp).

Thanh Toán

Bên bán phát hành hóa đơn và nhận thanh toán theo phương thức đã thỏa thuận trong hợp đồng ERPA.

Phương Thức Thanh Toán

Loại Tiền Tệ

Giao dịch VCU chủ yếu sử dụng USD hoặc EUR làm đơn vị thanh toán chính trên thị trường quốc tế.

Phương Thức Chuyển Tiền

Thanh toán thường được thực hiện thông qua chuyển khoản ngân hàng quốc tế (SWIFT), hoặc qua đối tác ủy quyền trong trường hợp có yêu cầu đặc biệt.

Thời Điểm Thanh Toán

Có thể thanh toán một lần sau khi hoàn tất chuyển nhượng, hoặc theo giai đoạn: đặt cọc (30%) khi ký hợp đồng và thanh toán phần còn lại (70%) sau khi giao tín chỉ.

Tài Liệu Đi Kèm

Biên bản giao VCU, xác nhận từ Verra Registry và hóa đơn thương mại là những tài liệu cần thiết để hoàn tất quá trình thanh toán.

Các điều khoản thanh toán cụ thể thường được đàm phán và thỏa thuận chi tiết trong hợp đồng ERPA, phù hợp với quy mô và đặc điểm của từng giao dịch cụ thể.

Verra Registry Và Hệ Thống Tài Khoản

Hệ Thống Quản Lý Trung Tâm

Verra Registry là hệ thống quản lý trung tâm của tiêu chuẩn Verified Carbon Standard (VCS), ghi nhận toàn bộ quá trình thẩm định, xác minh và phát hành tín chỉ carbon.

Loại Tài Khoản

Hệ thống bao gồm các loại tài khoản khác nhau: Project Proponent Account (chủ dự án), Buyer/Trader Account (người mua/giao dịch) và Verra Holding Account (tài khoản lưu giữ tạm).

Chức Năng Chuyển Nhượng

Verra Registry cho phép thực hiện và ghi nhận các giao dịch chuyển nhượng tín chỉ giữa các tài khoản, đảm bảo tính minh bạch và truy xuất nguồn gốc.

Lịch Sử Giao Dịch

Hệ thống lưu trữ và hiển thị toàn bộ lịch sử của các tín chỉ, từ lúc phát hành, chuyển nhượng đến khi được sử dụng (retired), tạo nên tính minh bạch cho thị trường.

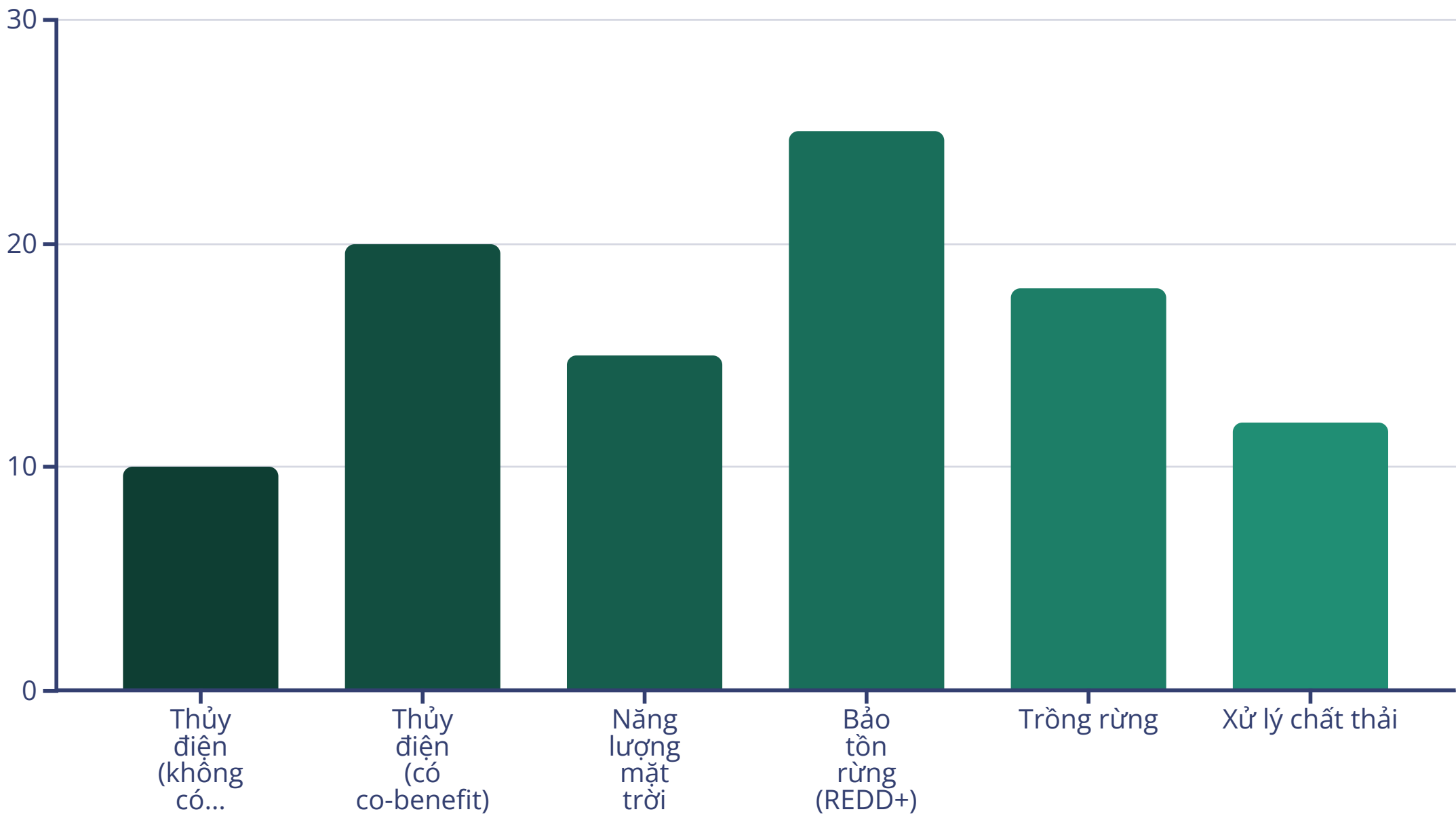
Việc sử dụng Verra Registry đóng vai trò then chốt trong đảm bảo tính xác thực và tránh tình trạng đếm trùng (double counting) các tín chỉ carbon, góp phần xây dựng niềm tin cho thị trường tự nguyện toàn cầu.

Quy Trình Chuyển Nhượng Trên Verra Registry

Quy trình chuyển nhượng VCU trên Verra Registry đảm bảo rằng mỗi tín chỉ chỉ được giao dịch một lần và có thể truy xuất nguồn gốc đầy đủ. Đây là cơ chế quan trọng để duy trì tính toàn vẹn và đáng tin cậy của thị trường tín chỉ carbon tự nguyện.

Giá Trị Thị Trường Và Định Giá VCU

Giá tín chỉ carbon tự nguyện (VCU) biến động tùy thuộc vào nhiều yếu tố như loại dự án, chất lượng, tính bổ sung và các lợi ích kèm theo (co-benefits). Dự án có chứng nhận SDG (Mục tiêu Phát triển Bền vững) hoặc đóng góp phát triển cộng đồng thường có giá cao hơn.

Hiện nay, với dự án thủy điện đang hoạt động tại Việt Nam, giá có thể dao động từ 10-15 USD/VCU (nếu không có co-benefit) và 15-25 USD/VCU (nếu có chứng nhận SDG hoặc đóng góp phát triển cộng đồng).

Chiến lược Giao Dịch VCU Hiệu Quả

Việc xây dựng chiến lược giao dịch VCU hiệu quả đòi hỏi sự hiểu biết sâu sắc về thị trường carbon tự nguyện. Các tổ chức nên cân nhắc cả mục tiêu tài chính ngắn hạn và lợi ích dài hạn, đồng thời luôn cập nhật thông tin thị trường để đưa ra quyết định đúng đắn về thời điểm, số lượng và đối tác giao dịch.

Những Rủi Ro Trong Giao Dịch VCU

Rủi Ro Thị Trường

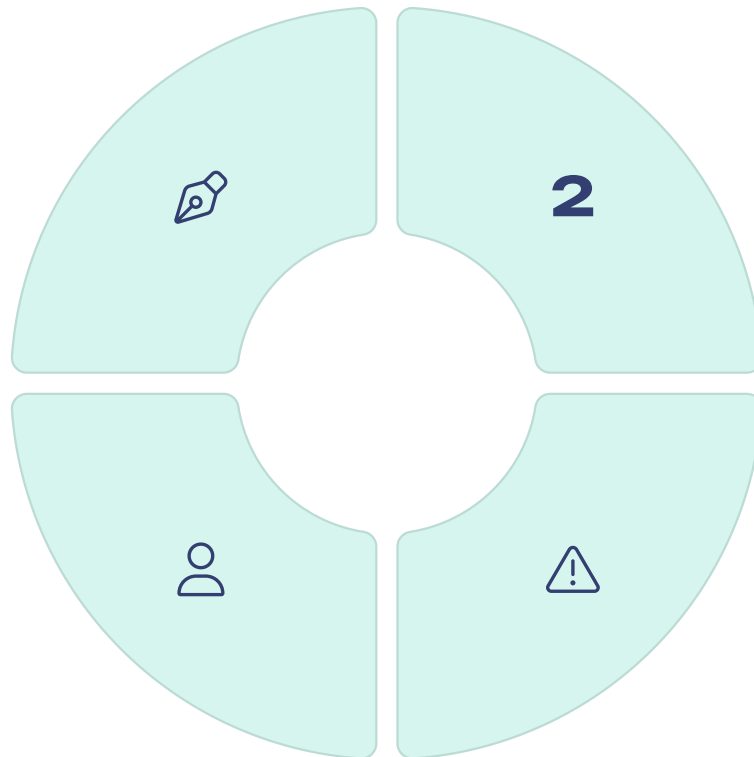
Biến động giá do cung cầu thị trường thay đổi

Ảnh hưởng từ các chính sách quốc tế về biến đổi khí hậu

Rủi Ro Gian Lận

Đối tác không đáng tin cậy hoặc không có thực

Tín chỉ bị bán trùng lặp hoặc không đạt chất lượng

Rủi Ro Hợp Đồng

Điều khoản không rõ ràng dẫn đến tranh chấp

Đối tác không thực hiện đúng cam kết

Rủi Ro Tuân Thủ

Thay đổi trong quy định pháp lý

Yêu cầu kê khai thuế và báo cáo giao dịch

Để giảm thiểu rủi ro, các tổ chức nên thực hiện đánh giá kỹ lưỡng về đối tác (due diligence), tham khảo ý kiến chuyên gia pháp lý và thuế, đồng thời sử dụng các nền tảng giao dịch hoặc đối tác trung gian đáng tin cậy.

Giao Dịch VCU Qua Sàn Quốc Tế

1

Đăng ký tài khoản

Tạo tài khoản trên sàn giao dịch quốc tế (Xpansiv, AirCarbon)

2

Kết nối tài khoản Verra

Liên kết tài khoản sàn với tài khoản Verra Registry

3

Niêm yết tín chỉ

Đăng tải thông tin VCU lên sàn với giá đề xuất

4

Khớp lệnh và giao dịch

Thực hiện giao dịch khi có lệnh mua phù hợp

Giao dịch thông qua các sàn quốc tế mang lại nhiều lợi thế như tiếp cận thị trường rộng lớn hơn, quy trình chuẩn hóa và tính minh bạch cao. Tuy nhiên, các tổ chức cần lưu ý về phí giao dịch, yêu cầu KYC (Biết rõ khách hàng) và thủ tục thanh toán quốc tế khi tham gia các sàn này.

Hệ Thống Giao Dịch Trong Nước

Hiện Trạng

Hệ thống giao dịch tín chỉ carbon trong nước đang được xây dựng theo Quyết định 232/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ.

Mục tiêu là tạo ra một sàn giao dịch carbon quốc gia có tính thanh khoản, minh bạch và phù hợp với điều kiện Việt Nam.

Các tổ chức và cá nhân quan tâm đến giao dịch tín chỉ carbon tự nguyện nên theo dõi sát sao tiến độ xây dựng và các quy định liên quan đến hệ thống giao dịch trong nước để chuẩn bị tham gia khi hệ thống đi vào hoạt động.

Lợi Ích

Khi hệ thống trong nước hoạt động, các bên tham gia sẽ có thêm lựa chọn để giao dịch VCU ngoài các kênh quốc tế hiện có.

Thuận lợi về ngôn ngữ, múi giờ và phương thức thanh toán nội địa, giảm bớt các rào cản khi giao dịch quốc tế.

Tuân Thủ Pháp Lý Tại Việt Nam

232/QĐ.. 06/2022..

100%

Quyết Định Chính Phủ

Văn bản quy phạm về phát triển thị trường carbon Việt Nam

Thông Tư Hướng Dẫn

Quy định về kê khai từ giao dịch tín chỉ carbon

Tỷ Lệ Tuân Thủ

Yêu cầu tuân thủ đầy đủ các quy định pháp luật Việt Nam

Khi tham gia giao dịch tín chỉ carbon tự nguyện, các tổ chức và cá nhân cần tuân thủ nghiêm ngặt các quy định pháp lý của Việt Nam, đặc biệt là các quy định về thuế, ngoại hối và báo cáo giao dịch. Việc này đòi hỏi sự hiểu biết và cập nhật thường xuyên về các văn bản pháp luật mới.

Tham vấn với chuyên gia pháp lý và thuế là bước quan trọng để đảm bảo tuân thủ đầy đủ, tránh các rủi ro về pháp lý có thể phát sinh trong quá trình giao dịch tín chỉ carbon tự nguyện.

Khuyến Nghị Cho Các Bên Tham Gia

Để tham gia hiệu quả vào thị trường tín chỉ carbon tự nguyện, các tổ chức và cá nhân nên:

- (1) Nâng cao hiểu biết về quy trình và cơ chế thị trường;
- (2) Theo dõi thường xuyên biến động giá và xu hướng thị trường;
- (3) Ưu tiên giao dịch với các đối tác uy tín và có cam kết lâu dài;
- (4) Xây dựng hợp đồng ERPA với các điều khoản rõ ràng, bảo vệ quyền lợi; và
- (5) Tuân thủ đầy đủ các quy định pháp lý.

Thị trường tín chỉ carbon tự nguyện đang phát triển nhanh chóng và mở ra nhiều cơ hội, nhưng cũng đi kèm với những thách thức. Việc chuẩn bị kỹ lưỡng và tiếp cận thận trọng sẽ giúp các bên tận dụng tối đa tiềm năng của thị trường này.

◆ BẢNG KHUYẾN NGHỊ GIAO DỊCH TÍN CHỈ CARBON TỰ NGUYỆN (VCUs)		
STT	Hạng mục khuyến nghị	Nội dung đề xuất
1	Xác định giá trị thị trường	Theo dõi sàn giao dịch (Xpansiv, Verra, Gold Standard, Climate Impact X...)
2	Ưu tiên đàm phán Off-Marke	Giao dịch song phương với buyer có cam kết lâu dài và giá tốt
3	Đăng ký & minh bạch tài khoản Verra	Sử dụng tài khoản của chủ đầu tư hoặc bên môi giới uy tín để quản lý tín ch
4	Thiết lập ERPA (Emission Reduction Purchase Agreement	Soạn hợp đồng mua bán có điều khoản thanh toán rõ ràng và bảo vệ lợi ích
5	Phân bổ tín chỉ: Bán từng phần	Tránh bán toàn bộ 1 lần để hưởng lợi từ biến động giá thị trường
6	Hình thức thanh toán	Thỏa thuận thanh toán bằng USD qua tài khoản ngân hàng quốc tế
7	Thời điểm xác nhận (retirement hoặc forward)	Theo từng đợt giao hàng – căn cứ vào Verification Statement
8	Tuân thủ pháp lý Việt Nam	Khai báo thuế theo hướng dẫn của Bộ Tài Chính và thông tư liên quan
9	Đánh giá bên mua tín chỉ (due diligence)	Ưu tiên buyer có danh tiếng, tuân thủ ESG, và đã giao dịch thành công
10	Sử dụng nền tảng giao dịch hoặc đối tác trung gian đáng tin	Xem xét hợp tác với nhà môi giới carbon đã được xác thực quốc tế